

XÔ VIẾT NGHỆ TĨNH

LUẬN CHỨNG ĐẦU TIÊN VỀ MỘT HÌNH THÁI NHÀ NƯỚC KIỀU MỚI Ở VIỆT NAM

DINH TRẦN DƯƠNG

Các Xô Viết đầu tiên ở Nghệ Tĩnh đã ra đời khoảng cuối tháng 8 đầu tháng 9 năm 1930 ở những nơi như Thanh Chương, Nam Đàn rồi lan ra một số xã thuộc huyện Hưng Nguyên, Nghi Lộc, Châu, Yên Thành, Anh Sơn, tỉnh Nghệ An, sau đó các Xô Viết ra đời ở Cam Lộc rồi phát triển một số xã thuộc các huyện Đức Thọ, Thanh Hà, Hương Khê, Hà Tĩnh.

Với sự vùng dậy của quần chúng cách mạng ở Nghệ Tĩnh tạo ra sự tê liệt tan rã của chính quyền đế quốc phong kiến ở thôn xã, làm phân hóa các lực lượng trung gian, chính quyền Xô Viết đã ra đời. Nó là con đẻ của một phong trào dân tộc thực sự, một kiểu nhà nước của dân, do dân và vì dân. Từ khi đảm nhiệm chức năng chính quyền cách mạng nó đã đáp ứng những đòi hỏi cấp thiết của quần chúng nhân dân.

- Nó không những phủ định toàn bộ bộ máy chính quyền của thực dân phong kiến, phủ định luật lệ do chúng đặt ra, mà nó còn tập hợp được các lực lượng dân tộc cách mạng và tiến bộ để hiện một chế độ chính trị kiểu mới theo những nguyên tắc dân chủ, bình đẳng về quyền lợi và vụ công dân, động viên giáo dục mọi người phát huy nhiều tính cách mạng và vai trò làm chủ của mình vào việc xây dựng cuộc sống mới. Tổ chức 411 đội tự vệ đỏ khoảng 9148 đội viên để trợ giúp bọn phản động tay sai của Pháp, giữ gìn trật tự trị an và bảo vệ cách mạng, tổ chức các cuộc giết cho những người bị địch bắt. Tổ chức tòa án để góp phần thực hiện bước đầu nền chuyên chính vô sản chủ nhân dân. Các Xô Viết làng xã đã xây dựng được tình đoàn kết, tình thương yêu, tương trợ lẫn nhau của quần chúng lên rất cao trong sản xuất, trong đấu tranh và trong sinh hoạt hàng ngày. Lòng tin của quần chúng đối với Đảng và cách mạng được biểu hiện rất rõ rệt. Những tiếng gọi "cộng sản xã hội" vừa bao hàm ý nghĩa thiêng liêng, vừa là lý tưởng, vừa là khẩu hiệu hành động của quần chúng (1).

- Về kinh tế: những nơi có chính quyền (xã bộ nông) nhân dân không nộp sưu thuế cho Pháp buộc các tổng lý phải trả lại cho nhân dân số tiền thuế đã thu. Theo thống kê sơ bộ, ở 630 làng (thôn) thuộc huyện Nghi Lộc, Hưng Nguyên, Nam Đàn, Thanh Chương, Anh Sơn, Can Lộc, Thanh Hà đã chi trả cho dân 5599 mẫu Trung bộ (4790 mét vuông/mẫu) ruộng đất công và 2975 tạ thóc và 10394 đồng Đông Dương (thuộc công quỹ cũ) (2) để chia cho dân cày nghèo (3). Xã bộ nông buộc các chủ ruộng các nhà giàu phải giảm tô, hoãn nợ và bỏ các khoản địa tô phụ cho nông dân, quy định mức tiền công cho những người đi ở, làm thuê.

Chính quyền Xô Viết đã chăm lo tới việc tổ chức sản xuất để bảo đảm đời sống cho nhân dân

an dân đập đập, đào mương, tát nước chống hạn. Ở một số nơi như làng Thượng Thọ (Chương), làng Thượng Hà, Thuận Thiên (huyện Can Lộc) nông dân sản xuất tập thể theo hợp tác xã nông nghiệp trên phần ruộng công của làng. Ngoài ra, trong điều kiện nạn đói chính quyền đã tổ chức dân vay lúa để giải quyết đời sống hàng ngày.

hóa-xã hội: chính quyền cách mạng tổ chức nhân dân bãi trừ các hủ tục như cầu cúng, rước xách, tế lễ, mê tín dị đoan, cấm hút thuốc phiện, uống rượu, đánh bạc, xóa bỏ những tập quán trong làng, giáo dục, trừng trị bọn lưu manh trộm cắp. Tổ chức việc hiếu, hý, giỗ tế, mồi, văn công phụ nữ cải cách trang phục cho gọn. Hướng dẫn Hội phụ nữ các nhóm hộ sản đấu tranh và che chở nuôi dưỡng những cán bộ gặp khó khăn ở các làng khác bị địch khủng bố thời các Xô viết cũng rất chăm lo tới việc dạy chữ quốc ngữ mong muốn xóa nạn mù chữ cho dân trí cho người nông dân theo gương nước Nga Xô Viết. Trong thời gian các Xô viết tồn tại tới 436 người tham gia dạy cho 815 lớp với 11.626 người học.

vậy là cuộc đấu tranh yêu nước ở Việt Nam nói chung, Nghệ Tĩnh nói riêng dưới tác động của nhiều nhân tố mới trên cả hai phương diện lý luận và thực tiễn đã nảy sinh ra một hình thức nước kiêu mới. Những chính sách và biện pháp do nó đưa ra đã tạo ra một xã hội mới ở đó, nhân dân được sống trong tình dân tộc bình đẳng và thân ái. "Xã hội" mới mà họ được làm nên gây một ấn tượng sâu sắc đã củng cố thêm niềm tin ở Đảng, ở sức mạnh của chính bản thân "Xã hội" đó đã trở thành tiếng gọi thân quen, trở thành niềm hy vọng chân chính cuốn hút đại quần chúng nhân dân không phân biệt già, trẻ, nam, nữ, cán bộ đảng viên say sưa tham gia vào việc chung.

Việt Nghệ Tĩnh là đỉnh cao của cuộc đấu tranh dân tộc và đấu tranh giai cấp của những năm 1931. Nó là một sản phẩm lịch sử của nhân dân lao động Việt Nam dưới ngọn cờ cách mạng của Đảng cộng sản mới ra đời chưa lường hết được những khó khăn, phức tạp của cuộc đấu tranh này thống trị của thực dân phong kiến. Chưa có thời gian định bước cho cuộc đấu tranh, bản cấp ủy đảng địa phương, các đảng viên đầy lòng nhiệt huyết nhưng lại chưa có phương pháp quần chúng từng bước đứng dậy đòi các quyền sống cơ bản. Nhược điểm đó giai cấp công nhân nông dân Nghệ Tĩnh vấp phải là một điều khó tránh khỏi. Vấn đề là khi chính quyền Xô Viết ra đời, khi nó thực thi chức năng của nó trong một hoàn cảnh hoàn toàn bất lợi thì ngay trong cơn nguy khốn Xô Viết Nghệ Tĩnh được nhân dân cả nước trân trọng hết lòng bảo vệ, vừa phải bảo vệ họ trước mắt, vừa phải chấp nhận một sự thất bại tạm thời. Nhưng nó giúp quần chúng nhân dân khẳng định niềm tin, niềm tin đó đã trở thành hiện thực bằng cuộc cách mạng tháng Tám 1945, nước Việt Nam DCCCH, nhà nước cách mạng ở Việt Nam ra đời.

Ngày 9 năm 1930, khi ở Thanh Chương, Nam Đàn các xã bộ nông bắt đầu thực hiện chức năng thì Trung ương đã chỉ ra cái nóng vội, cái thiếu sót của lãnh đạo địa phương và chỉ thị cho các địa phương tìm các giải pháp để "duy trì kiên cố ảnh hưởng của Đảng, của Xô viết trong quần chúng" thì thất bại thì ý nghĩa Xô viết ăn sâu vào trong óc quần chúng, và lực lượng của Đảng và Xô viết vẫn duy trì" (4).

Mặt khác, Trung ương đặt trách nhiệm cho các cấp bộ Đảng trong toàn quốc "phải hết sức vực Nghệ An đó, mở rộng phong trào thị uy, biểu tình, phản kháng lại thủ đoạn gian ác của chủ nghĩa tén mạng của anh em, chị em dân cày Nghệ Tĩnh" (5)

Hưởng ứng lời kêu gọi của Đảng ở Sài Gòn, Chợ Lớn, Cao Lãnh, Quảng Bình, Thanh Quảng Ngãi, Hà Nội, Thái Bình, Hà Nam đều có phong trào đấu tranh, nêu cao khẩu hiệu "Nghệ Tĩnh đó".

Xô viết Nghệ Tĩnh xuất hiện trong điều kiện lịch sử chưa chín muồi vì vậy ngay từ đầu nó đương đầu với cuộc tiến công phản cách mạng của thực dân Pháp và tay sai. Phong trào toàn dân dần dần lắng xuống, các cơ quan lãnh đạo của Đảng từ trung ương, xứ ủy, tỉnh ủy đều bị đánh tan. Các cán bộ chủ chốt chỉ đạo phong trào lần lượt bị địch bắt. Tình hình trở nên hết sức căng thẳng nhưng các đồng chí thay thế các vị trí lãnh đạo cũng như những đảng viên ở cơ sở chưa bị hoạt động rất tích cực để củng cố tổ chức và củng cố phong trào cách mạng.

Số Công luận (Opinion) xuất bản ở Sài Gòn hồi bấy giờ đã thừa nhận rằng người Pháp thế ngăn chặn được phong trào đấu tranh ở Việt Nam bằng bạo lực "bởi vì toàn thể dân chúng lại chính quyền và quan lại, bởi vì khi quân đội đàn áp rút khỏi thì những người còn sống sót các làng lại từ bụi rậm và đáy sông nhảy ra tổ chức lại các Xô viết" (6).

Quá trình ra đời của XVNT và những hoạt động của nó là bài học kinh nghiệm của Đảng nhân dân ta trong việc tiến hành đấu tranh cách mạng để giành chính quyền. Chính quyền cách mạng đã được thiết lập trong cách mạng tháng Tám, nó đã trưởng thành qua hai cuộc kháng chiến Pháp và Mỹ. Nó đứng vững được là do sự lớn mạnh của phong trào quần chúng, được sự ủng hộ của quần chúng nhân dân. Đồng thời nhà nước đó cũng đã hết lòng với sự nghiệp giải phóng dân tộc thống nhất đất nước. XVNT - nhà nước kiểu mới đầu tiên ấy vẫn là bài học cho chúng ta trong nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa khi tình hình thế giới có những chuyển biến phức tạp. Chứ nhà nước chăm lo tới lợi ích của người lao động thì quần chúng nhân dân không bao giờ rời bỏ chống lại nó mà ngược lại, nhân dân còn có trách nhiệm cao cả hơn để hoàn chỉnh nó, giúp đỡ tròn sứ mệnh lịch sử là công cụ chuyển chính của một giai cấp cách mạng nhất, tiên tiến nhất cấp công nhân Việt Nam.

CHÚ THÍCH

1. Ban NCLS Đảng TW - Những sự kiện lịch sử đảng, T. 1 (1920-1945) Nhà xuất bản S 1976, tr. 207, 208
- 2, 3. Xô viết Nghệ Tĩnh NXB ST HN 1981, tr. 61
4. Văn kiện Đảng T. 1, 1930-1945 HN 1977 tr. 58
5. Văn kiện Đảng, t. 1, Sđd
6. Dẫn theo lịch sử đảng bộ Đảng cộng sản Việt Nam tỉnh Nghệ Tĩnh, NXB Nghệ Tĩnh tr. 92